

1. Hulp aan mensen met een doodswens/euthanasiewens en hun naasten

1a. Laagdrempelige hulp aan mensen met een doodswens

113 Zelfmoordpreventie:

- Biedt 24u/dag en 7 d/week kosteloos en anoniem een luisterend oor voor iedereen met een doodswens. 113 biedt ook gratis en anoniem online therapie voor deze groep.

Luisterlijn:

- Biedt 24u/dag en 7 d/week kosteloos en anoniem een luisterend oor voor iedereen met psychische problemen in brede zin, waaronder ook een doodswens.

NVVE:

- Voor jongeren tot 40 jaar die over het levenseinde willen praten organiseert de NVVE een digitaal Café Doodnormaal.
- Bij het NVVE Adviescentrum kunnen leden van de NVVE gratis terecht voor steun, persoonlijk advies en informatie. Een consulent kan steun en informatie geven tijdens een telefonisch contact, een huisbezoek of een spreekuur in de woonomgeving van de hulpvrager.
- Biedt een steunpunt Levenseinde en psychiatrie waar leden (en hun naasten) met een psychische kwetsbaarheid en/of psychiatrische diagnose terecht kunnen voor een goed gesprek, een luisterend oor en persoonlijke ondersteuning bij vragen over het levenseinde en over euthanasie.

1b. Hulp aan mensen met een euthanasiewens vanwege een psychische aandoening

Expertisecentrum Euthanasie:

- Biedt een vangnet aan mensen met psychisch lijden en een euthanasiewens als zij bij hun eigen behandelaar niet terecht kunnen met hun euthanasieverzoek: een psychiater of arts samen met een verpleegkundige onderzoekt het euthanasieverzoek van de patiënt.

1c. Lotgenotencontact/ondersteuning naasten

NVVE:

- biedt op haar website informatie aan over hoe je als naaste om kunt gaan met de doodswens van een psychiatrische patiënt.
- Biedt een steunpunt Levenseinde en psychiatrie waar leden en hun naasten met een psychische kwetsbaarheid en/of psychiatrische diagnose terecht kunnen voor een goed gesprek, een luisterend oor en persoonlijke ondersteuning bij vragen over het levenseinde en over euthanasie.

Stichting in Liefde laten gaan:

- Lotgenotencontacten/Oudergroep. Inmiddels zijn er 8 contactpersonen die persoonlijk met ouders in gesprek gaan. Besloten Facebook groep voor en door ouders.

MIND/Suicide preventie centrum:

- Zelfregie en herstelinitiatieven waarbij gesprek over doodswens mogelijk is.

2. Ondersteuning aan artsen en andere hulpverleners/instellingen

Stichting KEA:

- Mobiliseert en steunt artsen, onder meer door buddies aan te bieden.

NVVE:

- Bij het Adviescentrum van de NVVE kunnen artsen, verpleegkundigen en andere hulpverleners terecht voor inhoudelijk en juridisch advies.

Expertisecentrum Euthanasie:

Voor reguliere behandelaren

- Ondersteuning en steun behandelaren, bv bij ethische dilemma's rondom het bepalen van uitzichtloosheid.
- Overleglijn (telefonische consultatie).
- Begeleiding bij een euthanasietraject (Consulent Euthanasie).
- De mogelijkheid van het aanvragen van een multidisciplinair overleg.

Voor organisatie/instellingen

- Consulent Euthanasie gekoppeld aan de instelling.
- Hulp bij het ontwikkelen van instellingsbeleid rondom euthanasie.
- Hulp bij vraagstukken over financiering.

Stichting in Liefde laten gaan:

- Ondersteuning aan bijvoorbeeld naastencoaches en meedoen met gesprekken.

MIND/Suicide preventie centrum:

- Ondersteuning vanuit (familie)ervaringsdeskundigheid mogelijk.

3. Informatievoorziening/delen van kennis en expertise

Stichting KEA:

- Behartigt de belangen van mensen met een euthanasiewens vanwege een psychische aandoening door informatie te geven.

NVVE:

- Biedt op haar website algemene informatie aan over de euthanasiepraktijk en informatie over euthanasie bij psychiatrische aandoeningen.
- NVVE magazine Relevant
- Ervaringsverhalen delen
- Presentatiedienst

NVvP:

- Tijdschrift De Psychiater bereidt een themanummer euthanasie voor dat 14 juni uitkomt.

ThaNet:

- Organiseert netwerkbijeenkomsten waarin sprekers met expertise op het gebied van persisterende doodswensen en euthanasieverzoeken op psychische grondslag de ruimte krijgen hun kennis uit te dragen.
- Organiseert een jaarlijks symposium waarin aandacht voor state-of-the-art kennis, expertise binnen de verschillende ggz instellingen, verhalen van ervaringsdeskundigen.
- Onderhoudt een website waarop worden gepubliceerd: handleidingen, literatuur database, ervaringsverhalen, wetten/richtlijnen/codes et cetera.

Stichting in Liefde laten gaan:

- Zoekt begrip in de beroepsgroep door hun persoonlijke verhaal te vertellen.
- Speekt op congressen.
- Treedt op in de media.

Expertisecentrum Euthanasie:

Voor reguliere behandelaren

- Biedt kennis en (praktijk)ervaring, bv via de website, folders, boekjes.

Voor organisatie/instellingen

- De presentatiedienst (informatieve bijeenkomst in de instelling, bv gekoppeld aan specifiek euthanasietraject).

Stichting Aurora:

- Verbindt kennis en ervaring van personen en organisaties rondom zelfdodingspreventie. Zij richt zich daarbij zoveel mogelijk op familie en naastbetrokkenen.
- Geeft workshops aan professionals o.b.v. de handreiking Samenwerking met Naasten bij suïcidaliteit.
- Ondersteunt ook nabestaanden van dierbaren die uit het leven zijn gestapt, met verschillende samenwerkingspartners in de Coalitie Nabestaanden van Suïcide. Heeft een kennisbank en ontsluit initiatieven zoals lotgenotengroepen.

4. Scholing

113 Zelfmoordpreventie:

- Heeft veel aanbod in de vorm van cursussen en trainingen in praten en beleid maken over suïcidaliteit, en ziet nog mogelijkheden om samen met Expertisecentrum Euthanasie het praten over de dood door gatekeepers en professionals te bevorderen.

NVvP:

- Euthanasie is onderwerp in de psychiateropleiding. Euthanasie krijgt aandacht in de opleiding voor aios psychiatrie, er is een speciale module beschikbaar.
- Tijdens het jaarlijkse NVvP voorjaarscongres is er ruimschoots aandacht geweest voor euthanasie en psychiatrie in ongeveer 12 verschillende sessies en workshops.

ThaNet:

- Verzamelt een overzicht van scholing dat in Nederland plaatsvindt betreffende het thema en verzorgt zelf scholing over euthanasie op psychische grondslag.

Expertisecentrum Euthanasie:

Voor reguliere behandelaren

- Verzorgt geaccrediteerde nascholingen (euthanasie in de praktijk, euthanasie bij psychiatrie).
- Verzorgt webinars (in samenwerking met ThaNet).

Voor organisatie/instellingen

- Incompany trainingen (op maat gemaakte en geaccrediteerde nascholing).

Stichting in Liefde laten gaan:

- Kan scholing op maat op locatie bieden. Dit gebeurt op dit moment al op verschillende plekken.

MIND:

- Inbreng ervaringsdeskundigheid in opleidingen/trainingen ([MIND Expert Center \(mindplatform.nl\)](https://mindplatform.nl))

5. Onderzoek*

113 Zelfmoordpreventie:

- Doet in samenwerking met het Expertisecentrum Euthanasie wetenschappelijk onderzoek naar de aard van (aanhoudende) doodswensen en de hulpbehoeften van deze groep.

ThaNet:

- Ontwikkelt een research agenda opdat duidelijk wordt waar, wat betreft het veld, nog onderzoek naar gedaan moet worden.

MIND:

- Deelname aan ZonMw kennisnetwerk suïcidepreventie call.
- Achterbanraadpleging mogelijk voor onderzoeksdoeleinden.

NVvE:

- Financiert promotieonderzoek naar mensen met persisterende doodswens (door Amsterdam UMC).

Stichting In liefde laten gaan:

- Werkt mee aan de volgende onderzoeken: 1) 5.1.2e - hoe ga je met rouw om en 2) 5.1.2e tuelen rondom euthanasie en psychisch lijden.

* MIND: 'Ook op enkele universiteiten wordt onderzoek gedaan naar suïcidaliteit e.d. onder meer LUMC/Curium, AUMC (verbonden aan Thanet), Univ Tilburg en wellicht meer. En ook enkele GGZ instellingen, zoals InGeest.'

6. Beleid en strategie

NVvP:

- Omzetten van NVvP platform euthanasie en psychiatrie naar commissie (juni 2024).
- Een senior beleidsadviseur is actief op dit onderwerp.
- Inzetten twee parallelle paden voor het verschil tussen de Euthanasiecode van de RTE en de NVvP Richtlijn Levensbeëindiging:
 1. Addendum op de richtlijn waarmee de SCEN-arts psychiater meer wordt ontlast.
 2. Het traject van richtlijnherziening wordt opgestart, met als deelopdracht te onderzoeken of en hoe het verschil tussen de Euthanasiecode van de RTE en de NVvP Richtlijn Levensbeëindiging overbrugd kan worden.
- Deelt regelmatig haar visie wanneer er veel media-aandacht is voor de complexiteit van euthanasie bij psychiatrie/ Heeft diverse overleggen met verschillende partners.

NL GGZ: opmerking voor de NVvP: Doe het niet alleen!

ThaNet:

- Afstemming met andere partijen: Expertisecentrum Euthanasie, NVvP, NVVE, de Nederlandse GGZ, 113, KEA, VWS, MIND.

Stichting in liefde laten gaan:

- Zoekt verbinding met de GGZ.

VWS:

- Ondersteuning Nederlandse euthanasiepraktijk.
- Aanpak mentale gezondheid: van ons allemaal.
- Aanpak suïcidepreventie.
- Programma depressiepreventie.
- Aanpak gezondheidsachterstanden.

MIND:

- Lobbyen en behartigen belangen van mensen met zwaar psychisch lijden en hun naasten.
- Het inbrengen van het patiënten-, naasten en nabestaandenperspectief.
- Stimuleren en versterken van zelfregie- en herstelinitiatieven.
- Deelname aan projecten zoals Landelijke Agenda suïcidepreventie pijler 1, 3, 5 en 6 (onderwijs, jeugd, zorgproces en social media gebruik).
- Samenwerken en verbinden met betrokken partijen zoals Thanet, KEA, 113, psychiaters, NVVE.
- Meewerken aan de herziening van de richtlijn suïcidaal gedrag.

De Nederlandse ggz:

- Actief partner in de Landelijke Agenda Suïcidepreventie. Helpt mee het actuele gesprek over euthanasie bij psychisch lijden te voeren.
- Faciliteert het gesprek tussen leden onderling en tussen de NLggz en partners.
- Spant zich vanuit haar taak als brancheorganisatie in voor het realiseren van randvoorwaarden voor ggz-organisaties.

- Inhoudelijke stellingname ligt op het terrein van de beroepsgroepen, met name de psychiaters.

NVvE:

- Belangenbehartiging mensen met wens tot waardig sterven.
- Inbreng perspectief patiënten en naasten.

EE:

- Levert een bijdrage aan het maatschappelijk debat op basis van ervaring, kennis en feiten (WO)
- Helpt bij het ontwikkelen van institutioneel euthanasiebeleid
- Informeert via website, folders, webinars en Vriendenbijeenkomsten